

مسئله انتخابات

بقلم آقای دکتر مصدق
(نماینده طهران در مجلس)

در سال دوم مجله آینده (۱۸ سال پیش) مسئله انتخابات مجلس شورای ملی را افتراح نموده و سه مقاله مهم دو تا بقلم آقای تقی زاده و مرحوم ذکاء الملک و یکی گفتار آقای دکتر مصدق را، در آن موضوع درج کرده بودیم. ولی مطلب همچنان لاینحل مانده است. در این موقع که باز صحبت از اصلاح قانون انتخابات است و دولت نیز آنرا در برنامه خود قرار داده از آقای دکتر مصدق نماینده محترم طهران خواهش کردیم نظر خود را بتجد از تجربیات فراوانی که بدست آمده طی مقاله ای برای خوانندگان مجله بتکارند.

ایشان نیز لطفاً در خواست ما را پذیرفته و مقاله زیر را مرقوم داشته اند. در دنباله مقاله ایشان طرح قانونی نیز که تهیه فرموده اند چاپ میشود. اما باید یاد آور شویم که این غیر از طرحیست که چندی پیش در جریان منتشر کردند.

ما نظر خود را نسبت مسئله انتخابات بعداً خواهیم نوشت. اینک سایر نمایندگان محترم و اشخاص مطلع دیگر را دعوت میکنیم که در این بحث مفید شرکت نمایند.

چند نفر که باهمند همه از اوضاع می نالند و میگویند وضعیت مملکت خیلی بداست و هر وقت که مجلس بادولتی موافقت نکرد و دولت دیگری را آورد منتظرند به بینند اوضاع چه میشود از آن دولت هم که مأیوس شدند باز شروع بشکایت می نمایند و کوچکترین فکری برای علاج نمیکنند در صورتیکه از رفتن يك دولت و آمدن دولت دیگر درددوا و امر اصلاح نمیشود و تا معالجه اساسی نشود وضعیت ما همینطور و یا از این هم بدتر است

من تصور میکنم که مجلس علت این وضعیت است اگر مجلس در اصلاح امور مؤثر نیست خوب است آنهایی که غیر از مجلس چیز دیگری را مؤثر می دانند اظهار کنند و حق جامعه را ادا نمایند. اگر مؤثر است با طرحی که من برای قانون انتخابات طهران تهیه نمودم و نظر دارم که عده ای از طهران در همین دوره وارد مجلس شوند موافقت کنند زیرا مجلس است که دولت خوب می آورد و دولت خوب است که می تواند مملکت را از روی اصول صحیح اداره کند و این حرف را قبول نکنند که اگر ورود نمایندگان جدید وضعیت مجلس را تغییر می داد پس چرا عده زیادی از نمایندگان که در این مجلس وارد شدند و سابقه و کالت نداشتند در وضعیت مجلس اثر نکرد و دوره چهاردهم از دوره سیزدهم بدتر است مقصود من از ورود نمایندگان جدید این نیست که عده ای به نمایندگان فعلی افزوده شود بلکه اینست از دری که تا کنون باز نبوده عده ای وارد شوند و وضعیت کنونی را تغییر دهند و آن دروقتی باز خواهد شد که دولت در انتخابات دخالت نکند و این کار میسر نمیشود مگر اینکه

در قانون انتخابات تجدید نظر شود زیرا که تر کسی است که با قانون فعلی از نظر ملت وارد مجلس شود و برای این کار باید دل دولت را هم بدست آورد.

اگر وکیل فقط با همان دولتی که در موقع انتخابات سرکار است موافقت کند وقتی که آن دولت رفت ممکن است آزاد شود ولی مطلب اینطور نیست و دولت های ما هر کدام یک سیاستی را تعقیب میکنند که هر وقت هم بروند وکیل باید همان سیاست را تعقیب کند پس همین جا است که وکیل استقلال خود را از دست میدهد چه اشخاص خوب هم وقتی مرهون کسی شدند تابع او میشوند و روی همین اصل است که وکلای دادگستری با اینکه دفاع از جانی مذموم است وقتی که قبول وکالت کردند از جانی دفاع میکنند و بهمین جهت است که اشخاص با وجدان زیر بار مرهونیت نمیروند و آن عده از وکلای که نمیخواهند از یک جانی دفاع نمایند از جانی قبول وکالت نمیکنند مگر اینکه بر طبق مقررات قانونی مسخر شوند پس تا زمانیکه موافقت دولت شرط موقیبت و مخالفت او موجب جرمان وکالت است هیچکس نباید منتظر شود که در راه اصلاحات اساسی کوچکترین قدمی برداشته شود.

خوبی و بدی و معلومات و یا بی اطلاعی وکیل در کار او زیاد مؤثر نیست اشخاصی که معلوماتشان کم است برای خدمت بوطن می توانند از کسانی که دارای معلوماتند استفاده کنند و بنا بر آنچه دیده ایم خیانت بیشتر از کسانی سرزده است که اطلاعاتشان از همه بیشتر است

از تجدید نظر در قانون انتخابات مقصود این نیست که نمایندگان فعلی دیگر انتخاب نشوند بلکه مقصود این است که وضعیات فعلی که جامعه با آن مخالف است تغییر کند اگر با ورود نمایندگان جدید وضعیات فرق کرد انتخابات دوره ۱۵ بر طبق دو قانون صورت خواهد گرفت قانونی

شبهه بطرح اینجانب که برای تمام شهرها تصویب شود و قانون فعلی که آن را در بلوکات اجرا کنند

هیچکس نمیتواند فکر کند که طرح قانونی اینجانب فعلاً در بلوکات مورد استفاده شود تا فرهنگ توسعه پیدا نکند و تا مردم نشین و ایلات باسواد نشوند اجرای قانونی شبهه بطرح اینجانب در بلوکات عملی نمیشود و چند نفر نماینده‌ای که در طهران وارد مجلس میشوند نمی‌توانند برخلاف اکثریت قانونی تصویب کنند

باقانون فعلی نباید انتظار داشت که نمایندگان بطور آزاد انتخاب شوند وقتی که دولت بتواند در خود طهران که مرکز مملکت و روشن فکران است بدست فرماندار در انتخابات دخالت کند دیگر چه انتظار باید داشت که دولت یا فرماندار و بخشدار در بلوکات دخالتی نمایند و اشخاصی را از روی نظریات سیاسی و یا برای حمایت خود در ادارات دولتی از صندوق آراء خارج نکنند

در انتخابات طهران فرماندار میتواند بدستور دولت یا بدستور آنکس که از طرف دولت نامزد ریاست انجمن مرکزیست ۲۴ نفر از طبقات ۶ گانه (علماء اعیان ملاکین تجار اصناف و زارعین) و ۱۲ نفر معتمدین اهل محل را که ماده ۱۴ قانون انتخابات مقرر میکند از اشخاص هم فکر و هم سلیقه دعوت کند و هیچکس نمیتواند بگوید که در هر یک از طبقات شش گانه شهر طهران دعوت کننده نتواند چهار نفر که بتمام معنا باخودش هم فکر باشند پیدا کند وقتی که تمام اعضاء انجمن مرکزی با فرماندار و یا رئیس انجمن هم فکر و هم سلیقه شدند و وقتی که انجمن مرکزی هم انجمن‌های فرعی را مطابق نظریات خود تشکیل داد دیگر چه مانعی است که دولت در انتخابات موفق نشود و با یک عده‌ای که زمینه دارند

کمم نکند و آنها را بر دیگران غالب ننماید تازه اگر دولت نخواست خلاف قانون کند هیچ مانعی نیست که خود فرماندار تبعیت از یک سیاستی نکند پس باید قانون طوری باشد که فرماندار خواه مجری دستور دولت یا مجری افکار خود نتواند در انتخابات دخالت کند و با طرح اینجانب فرماندار نمیتواند هر کس را که با خود هم فکر بداند دعوت کند و او محدود و مقید است باینکه انجمن های نظارت را از اعضای دیوان کشور و رؤسای محاکم و استادان دانشگاه و رؤسای ادارات دولتی که هر یک از آنها معمولاً بر حسب معلومات و سوابق بفرماندار مزیت دارند دعوت کند و هیچکس نمیتواند قبول کند که این اشخاص برای خاطر فرماندار از سوابق و گذشته خود چشم پیدوشند و نظریات فرماندار را بخیر مملکت ترجیح دهند و قانون را زیر پا بگذارند بر فرض اینکه فرماندار بتواند از بین ۶۰۰ نفری که از اشخاص نامبرده برای تشکیل انجمن ها دعوت میکند با چند نفر هم موافقت کند این سازش و حتی موافقت اکثریت مدعویین با فرماندار در انتخابات مؤثر نمیشود و نمیتواند انتخابات را از محور قانونی خارج کند زیرا انتخابات در یک روز تمام میشود و صندوق آراء دست کسی نیست تا بتواند در آن تصرفاتی کند و یک عده از آراء را بضرر نمایندگان حقیقی از صندوق خارج و بجای آن عده آرائی که روح ملت از آن بی اطلاع است وارد صندوق کند و از ساعت اولی که انتخابات شروع میشود صندوق رأی تحت نظر انتخاب کنندگان و مردم است و برای کسانی که در انتخابات گذشته چند ماه در انجمن ها بودند و نظارت می کردند زحمت و اشکالی نیست که یک روز از صندوق جدا نشوند و غفلت نکنند و تا نتیجه انتخابات اعلان نشود از انجمن خارج نگردند پس میتوان کاملاً اطمینان داشت که دولت و مأمورین اون نمیتوانند کوچکترین دخالتی در کار بکنند و از طرف داوطلبان نیز میتوان کاملاً

اطمینان داشت زیرا داوطلبان وقتی می توانند بمقتضود رسند که مدت انتخابات طولانی باشد و باشناسنامه‌های متجذول عده‌ای را بشمار انجمن‌ها ببرندورائی که بدست آنها می دهند بواسطه موافقت بهضی ازاعضاء انجمن که خودشان داوطلب وکالتند و یا برای داوطلبان وکالت کار می کنند وارد صندوق نمایند پس وقتی که مدت انتخابات بیک روز محدود است و اعضای انجمن ها هم ازاشخاص برجسته و خوش سابقه مملکتند و خودشان هم نمی توانند داوطلب وکالت باشند و رأی دهنده با سواد در محلی که برای توشتن رأی تهیه میشود رأی خودرا باکمال آزادی مینویسد و واردصندوق می کند دیگر جای آن نیست که گفته شود داوطلبان وکالت می توانند بوسیله تطمیع و سازشی با اعضای انجمن مقتضود خود را اجرا نمایند بطورخلاصه درطرح قانونی اینتجانب چهاراصل درنظرگرفته شده که هر یک از آنها کافی است که انتخابات را از صورت فعلی خارج کند

اول - تفکیک حوزه های انتخابیه شهرها از بلوکات

دوم - طرز انتخاب انجمن های نظارت بطوری که مذکور شد

سیم - محدودیت مدت که انتخابات در یکروز تمام میشود

چهارم - شرط شواد برای رأی دهندگان

و چون طرح اینتجانب با مشورت افکار عمومی تهیه شده ظاهراً نواقص آن زیاد نیست در صورتیکه زمینه قبول در مجلس فراهم شود نمایندگان محترم میتوانند نواقص هم اگر باشد بوسیله پیشنهادات رفع کنند و یادگاری از خود برای مملکت و ملت بگذارند اینک طرحی که تهیه شده است .

دکتر محمد قصدق